

Економіка воєнного часу

УДК 338.228.83.528

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.18918518>

**Ринок земель сільськогосподарського призначення в Україні під час
війни: проблеми та перспективи**

Боровик Петро Миколайович,

канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри геодезії, картографії і кадастру
Уманський національний університет, м. Умань, Україна,
<https://orcid.org/0000-0001-7971-1718>

Удовенко Ірина Олександрівна,

канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри геодезії, картографії і кадастру
Уманський національний університет, м. Умань, Україна,
<https://orcid.org/0000-0001-5971-8365>

Колотуха Сергій Миколайович,

канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та
страхування, Уманський національний університет, м. Умань, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-3614-5047>

Кирилюк Володимир Петрович,

канд. с.-г. наук, доцент, доцент кафедри географії, геодезії та землеустрою
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м.
Умань, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-2098-0520>

Кобзар Денис Романович,

здобувач вищої освіти освітнього рівня Бакалавр

Уманський національний університет, м. Умань Україна,

<https://orcid.org/0009-0004-0535-8164>

Прийнято: 19.02.2026 | Опубліковано: 28.02.2026

***Анотація.** В Україні уже понад чотири роки як легалізовано ринкові транзакції з сільськогосподарськими угіддями. Метою статті є вивчення переваг, недоречностей вітчизняної організації ринку агроземель та розробка напрямів посилення впливу держави і муніципалітетів на цей сегмент ринку. Методологічна база дослідження охоплює методи аналізу і синтезу, критичного порівняння, табличне і графічне представлення результатів дослідження.*

***Результати дослідження** показали, що попри очевидні позитивні наслідки від легалізації ринкового обігу аграрних угідь в Україні, функціонування цієї складової ринку супроводжується низкою проблем. Серед них варто виокремити непостійність законодавчої бази, ймовірність укладення сумнівних або неправомірних угод щодо купівлі земель, орієнтацію частини агробізнесу на короткостроковий фінансовий результат, ігноруючи негативні наслідки для земель, відсутність вільного доступу малих аграрних виробників до участі у земельних транзакціях, що шкодить розвитку територіальних громад, неточності через воєнні дії облікової інформації про землі, загрози втрати земельного майна дрібними власниками, пошкодження та тимчасова недоступність ділянок в результаті війни, виснаження ґрунтів через недотримання правил їх використання.*

***Висновки.** З метою посилення впливу держави та місцевих громад на ринковий обіг аграрних земель доцільно забезпечити стабільність*

законодавства у цій сфері, розширити контрольні компетенції органів місцевої влади щодо ринкового обігу аграрних земель, систематично перевіряти дотримання агротехнічних стандартів із застосуванням санкцій у випадках їх порушення, забезпечувати доступність кредитних ресурсів для фермерів, що прагнуть купити землю, запровадити фіскальні механізми, що обмежують надмірне зосередження земель у руках окремих суб'єктів, провести комплексну інвентаризацію і поновити кадастровий облік агроземель, актуалізувати дані геоінформаційних систем, а також стимулювати через використання податкових пільг розвиток ринкової інфраструктури на територіях, звільнених від окупантів.

Ключові слова: ринок земель, сільськогосподарські угіддя, земельний менеджмент, земельний кадастр, інфраструктура ринку земель.

**Ukraine's Agricultural Land Market under Wartime Conditions:
Problems and Development Prospects**

Petro Borovyk,

PhD in Economics, Associate professor, Department of Geodesy, Cartography and
Cadastre Uman National University, city of Uman, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0001-7971-1718>

Iryna Udovenko,

PhD in Economics, Associate professor, Department of Geodesy, Cartography and
Cadastre, Uman National University, city of Uman, Ukraine,

<https://orcid.org/0000-0001-5971-8365>

Serhii Kolotukha,

PhD in Economics, Associate professor, Department of Finance, Banking and
Insurance, Uman National University, city of Uman, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0002-3614-5047>

Volodymyr Kyryliuk,

PhD in Agricultural sciences, Associate professor, Department of geography,
geodesy and land management, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical
University, city of Uman, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-2098-0520>

Denis Kobzar,

Higher education student at the Bachelor's level
Uman National University, city of Uman, Ukraine
<https://orcid.org/0009-0004-0535-8164>

Abstract. *For more than four years, market-based transactions involving agricultural land have been legally permitted in Ukraine. The purpose of this article is to examine the advantages and shortcomings of the national organisation of the agricultural land market and to formulate directions for strengthening the role of the state and municipalities in regulating this segment. The methodological framework of the study incorporates methods of analysis and synthesis, critical comparison, as well as tabular and graphical presentation of empirical findings.*

The results demonstrate that, *notwithstanding the evident benefits associated with the legalisation of agricultural land circulation, the operation of this market segment remains accompanied by a number of structural and institutional challenges. These include the instability of the regulatory framework, the risk of questionable or unlawful land purchase agreements, and the tendency of certain agribusiness actors to prioritise short-term financial returns while disregarding adverse implications for land resources. Additional constraints comprise limited access of small-scale agricultural producers to land transactions, which undermines the socio-economic development of local communities, inaccuracies in land records caused by wartime disruptions, threats to property rights for smallholders, damage*

to and temporary inaccessibility of land parcels because of hostilities, and soil depletion resulting from non-compliance with proper land-use practices.

Conclusions. *To strengthen the role of the state and local communities in the agricultural land market, it is necessary to ensure legislative stability in this sphere and to expand the supervisory powers of local authorities regarding land transactions, systematically monitor compliance with agronomic standards and impose sanctions for non-compliance, ensure access to credit resources for farmers seeking to acquire land, introduce fiscal instruments designed to prevent excessive land concentration in the hands of individual actors, conduct a comprehensive inventory and update cadastral records of agricultural land, modernise geospatial information system data, and promote the development of market infrastructure in territories liberated from occupation through the provision of tax incentives.*

Keywords: *land market, agricultural land, land management, land cadastre, land market infrastructure.*

Постановка проблеми. Землі сільськогосподарського призначення – стратегічна складова національної продовольчої безпеки та самодостатності України, що є невід’ємним фактором забезпечення як стійкості аграрної економіки, так і соціальної стабільності сільських територій. Саме тому легалізація ринку агроземель стала стратегічним етапом розвитку земельних відносин, який дозволив забезпечити належний рівень прозорості обігу прав володіння, розпорядження і користування землею, автоматично узаконив земельні капітали, розширив інвестиційні можливості для агросектора та стимулював зростання ефективності аграрного землекористування.

Водночас, повномасштабна війна переформатувала середовище практичного втілення завдань вітчизняної земельної політики, посиливши ризики дезорієнтації окремих управлінських рішень у цій сфері, зумовивши недотримання вимог щодо порядку виконання кадастрово-реєстраційних

процесуальних процедур, спричинивши зниження управлінської результативності дій органів місцевого самоврядування і державної влади, викликавши обмеження доступу бізнесу до земельної нерухомості, фізичне нищення, мінування, забруднення або тимчасову окупацію земельних ресурсів. У таких умовах ринок агроземель перестає бути виключно економічним механізмом і детермінується політико-управлінськими чинниками, стає інструментом антикризового менеджменту, фактором територіальної стабілізації і елементом відновлення територіальних громад.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В науковій періодиці проблеми та шляхи подальшого розвитку ринку земель сільськогосподарського призначення в Україні досліджуються постійно та безперервно.

Зокрема, напрацювання знаних вітчизняних науковців висвітлюють історію та сучасний стан розвитку земельного ринку, проблеми нормативно-правового регулювання, а також соціально-економічні наслідки від формування, легалізації та розвитку ринкових операцій з сільськогосподарськими угіддями. Так, дослідження А. Даниленка і Ю. Білика [4], І. Лазні [14], В. Трегобчука та Н. Скурської [24], а також Г. Черевка [27], присвячені, переважно, теоретичним основам формування ринку агроземель та становлення приватної власності на агроземлі в контексті напрацювання теорії земельного ринку і формування системи ринкових відносин.

Г. Калетнік і Т. Томляк [6] досліджують проблеми земельних ринкових відносин у кризових умовах; Ю. Корнєєв, В. Балінська та С. Ланкін [9], Т. Коваленко і О. Бакшеєв [7], а також С. Коробка [10] аналізують законодавчі обмеження та шляхи подальшого розвитку системи нормативно-правового регулювання ринку аграрних земель.

Суттєва увага науковцями приділяється економічним механізмам регулювання земельного ринку та аналізу ціноутворення на земельні ресурси

сільськогосподарського призначення. Зокрема, цій проблематиці присвячені публікації А. Булгакова і О. Васильєв [2], Ю. Костенюк і Д. Широк [11], А. Мартина та І. Манько [17], В. Костецького, Б. Язлюк та А. Бутова [12], О. Крохтяк, С. Ольхович та О. Гриник [13], а також В. Месель-Веселяка [18] і М. Федорова [26], в яких, крім того, досліджується вплив земельного ринку на фінансову стійкість і соціальне забезпечення місцевих територій.

Правові проблеми вітчизняного державного регулювання ринкового обігу земель сільськогосподарського призначення опрацьовано в публікаціях А. Третяка та Й. Дороша [25], Р. Сачка [22], Б. Грошка [3], Н. Коган [8]. Досліджуючи нормативно-правові колізії у регулюванні ринкових транзакцій з сільськогосподарськими угіддями, П. Саблук [21, С. 7-8], Ю. Лузан [164] та В. Юрчишин [30] підкреслюють надзвичайну важливість захисту суспільних інтересів, а також обмеження процесів концентрації земель холдингами та досліджують очікувані соціально-економічні ефекти від приватизації земель.

В дослідженнях Н. Дугієнко і В. Ланга [5], Л. Смолій та А. Ревуцької [23], Н. Яремчук і В. Краска [31], а також І. Юрченко [28-29] аналізується вплив ринку землі на територіальний (регіональний) розвиток, на ефективність використання земельних ресурсів та на економічну стабільність аграрного сектору.

Відзначимо, що проблематиці ринку землі присвячено немало публікацій відомих іноземних вчених, серед яких, на нашу думку, особливої уваги заслуговують напрацювання Р. Маркс-Бельської [33], присвячені функціонуванню ринку землі в Польщі, Р. Петреску-Маг, Д. Петреску та І. Петреску-Маг [34] стосовно румунського досвіду запровадження земельного ринку, Р. Сабатес-Вілер [35], присвячені проблемам земельного ринку в країнах Східної Європи, а також публікація В. Волфорда, С.М. Борраса, Р. Холла, І. Скунса, та Б. Вайта [36], в якій досліджується вплив держави на процеси землекористування і на земельний ринок.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Не дивлячись на значну вітчизняну і зарубіжну публікованість проблематики функціонування ринку земель сільськогосподарського призначення, відмітимо, що у науковій періодиці недостатнім є рівень розробленості проблем функціонування ринку земель сільськогосподарського призначення в умовах війни, а також напрямів вдосконалення впливу держави і муніципалітетів на ринок агроземель, що, власне кажучи, і надихнуло авторів цієї публікації на виконання представленого дослідження. Теоретична значущість і практичний потенціал даного дослідження зводиться до виокремлення ключових переваг та недоліків сучасного вітчизняного ринку земель сільськогосподарського призначення та розробки науково обґрунтованих напрямів посилення впливу на зазначений галузевий сектор ринку з боку муніципалітетів і держави.

Мета статті – комплексний аналіз сучасного стану та проблематики вітчизняного ринку земель сільськогосподарського призначення, напрацювання дієвих та практичних пропозицій відносно шляхів вдосконалення інструментарію впливу держави і органів місцевого самоврядування на ринкові транзакції зі земельними ділянками сільськогосподарського призначення.

З огляду на зазначені орієнтири, завданнями даної публікації є:

- виокремлення ключових переваг сучасного вітчизняного ринку агроземель;
- узагальнення суперечностей сучасного українського ринку земель сільськогосподарського призначення;
- обґрунтування ефективних та дієвих шляхів вдосконалення впливу держави та органів місцевого самоврядування на ринкові транзакції зі земельними ділянками сільськогосподарського призначення.

Методологія дослідження зумовила необхідність всебічного аналізу

вітчизняного ринку агроземель, узагальнення його сильних сторін та системних вад, з метою якого вивчались та досліджувались публікації вчених, що є визнаними фахівцями з проблем земельного ринку, проводився авторський аналіз досліджуваної проблематики, систематизація їх результатів з метою виокремлення найактуальніших проблем ринкових транзакцій із земельними ресурсами сільськогосподарського призначення, а також обґрунтування ефективних шляхів їх вирішення.

Виклад основного матеріалу дослідження. В Україні уже досить тривалий період (більше чотирьох років) легалізовано ринкові транзакції з сільськогосподарськими угіддями [19]. Необхідно зауважити, що вітчизняний ринок сільгоспземель в нашій країні, переважно, діяв і в період активної навали рашистів. В той же час, оцінювати функціонування аналізованого сегменту вітчизняного ринку в зіставленні зі звичним, стабільним періодом української складно, оскільки до початку повномасштабних воєнних дій московської орди він працював у відносно спокійному ринковому середовищі лише протягом семи місяців, протягом яких, без перебільшення, відбувалось лише становлення ринку агропродуктивних земельних ресурсів.

Поряд з цим, ефективність вітчизняного ринку земельних ресурсів сільськогосподарського призначення, на нашу думку, досить точно демонструють результати соціологічного дослідження, проведеного в 2025 р. українськими Інтернет-платформами AgroPolit.com, Latifundist.com і Kurkul.com, в ході якого було опитано 514 потенційних учасників ринку, керівників вітчизняних агрохолдінгів та великих фермерських господарств, у яких площа аграрних земель станом на дату опитування складала понад 5 тис. га, та результати якого нами наведені на рис. 1.

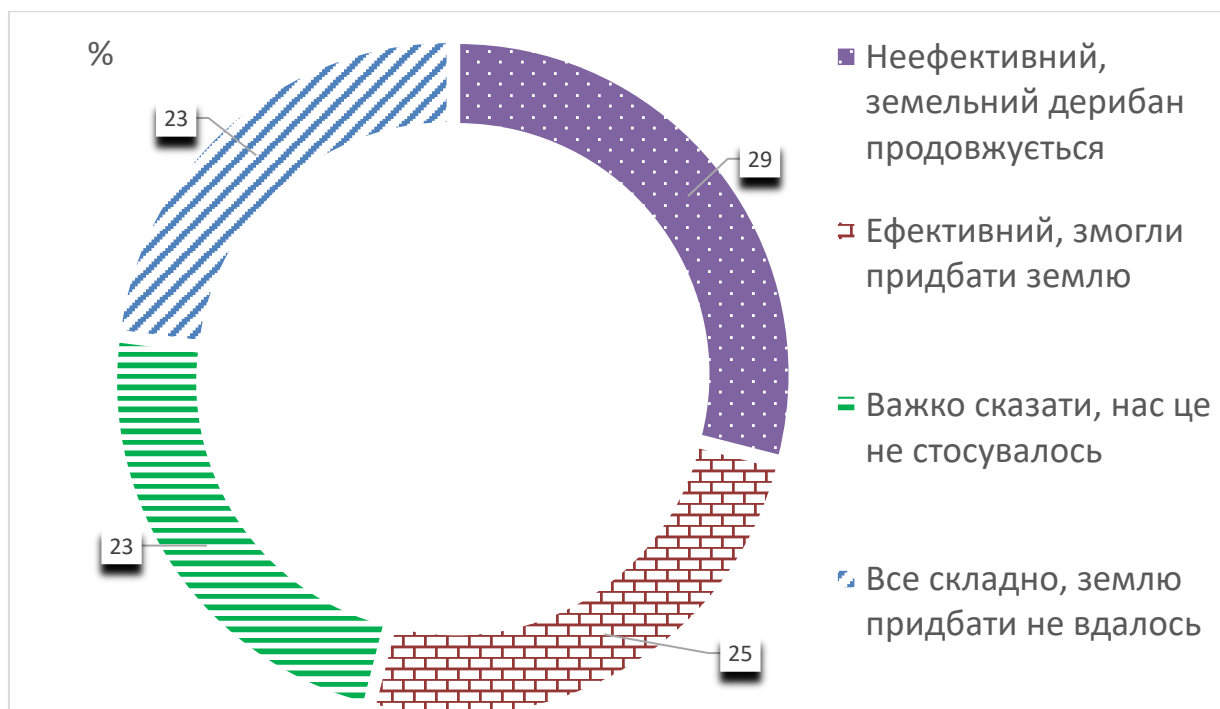

Рис. 1. Результати опитування респондентів з приводу оцінювання ними ефективності функціонування в Україні ринку земель агропризначення, %*

* Джерело: Ринок землі в Україні – чотири роки: що є і що буде з ціною землі, орендою і земельними законами. Агрополіт: сайт. URL: <https://agropolit.com/spetsproekty/1053-rinok-zemli-v-ukrayini-chotiri-roki-scho-ye-i-scho-bude-z-tsinoyu-zemli-orendoyu-i-zemelnimi-zakonami>. (дата звернення: 18.01.2026).

Зокрема, як продемонстрували підсумки опитування потенційних учасників земельного ринку, лише 1/4 респондентів оцінили стан вітчизняного ринку сільськогосподарських угідь як «ефективний», зазначивши, що вони змогли при цьому придбати землю. Близько ж 1/3 інформантів виявили негативне ставлення до ринку аграрних земель, зауваживши, що він лише сприяє «дерибану» земельних багатств України. Крім того, матеріали опитування показали, що сам механізм земельних торгів 23 % осіб, які взяли участь в опитуванні, оцінили як складний, зауваживши при цьому, що їм землю придбати не вдалось [20].

В той же час, запровадження повноцінного ринку земельних активів сільськогосподарського призначення мало для агросфери, місцевих громад і

держави в-цілому немало позитивних наслідків (табл. 1)

Таблиця 1

**Позитивні наслідки та ключові недоліки
вітчизняного ринку земель сільськогосподарського призначення**

Напрямок впливу	Позитивні наслідки	Ключові недоліки
Інституційний	Формування повноцінного ринку земель, модернізація системи управління землями	Період становлення ринку характеризується нестабільністю законодавства та труднощами організаційного характеру
Правовий	Відновлення прав приватної власності, можливості продажу, оренди, суборенди, застави	Ризики зловживань, незаконних і спірних угод, судових та позасудових конфліктів
Економічний	Більш раціональне та цільове використання землі, зростання продуктивності агровиробництва	Орієнтація на швидку віддачу веде до інтенсивного, екологічно невиваженого використання земельних ресурсів.
Фінансовий	Земля стала високоліквідним активом, розвиток земельної іпотеки	Обмежений доступ дрібних власників і користувачів земель до кредитних ресурсів, домінування на ринку великих землевласників та витіснення дрібних фермерів
Інвестиційний	Залучення інвестицій, модернізація технологій, інноваційні проекти	
Макроекономічний	Зріст податкових надходжень, активізація агробізнесу, посилення рівня продовольчої безпеки України	Нерівномірний розвиток окремих місцевих територій
Адміністративно-обліковий	Виведення земельних ринкових операцій з тіні, цифровізація кадастрово-облікових реєстрів, прозорість та контроль	Неповнота кадастрових даних, обліково-реєстрові та технічні помилки, зміна земельних площ і характеристик земель під час війни
Соціальний	Зростання доходів власників паїв, збільшення фінансової спроможності територіальних громад	Ризик втрати земель для багатьох жителів сільських територій
Воєнно-просторовий	Потенційна можливість післявоєнного відновлення земель завдяки інвестиціям	Окупація територій, мінування, знищення інфраструктури, забруднення ґрунтів
Екологічний	Перспективи впровадження стандартів екологічного землекористування	Деградація ґрунтів внаслідок недотримання аграрних технологій, а також скорочення біорізноманіття, завдяки надмірній інтенсифікації аграрного виробництва

Джерела [1-18; 20-32; 36]: власна розробка авторів.

Зокрема, як продемонстрували результати дослідження, до переваг від легалізації ринку земельних ресурсів сільськогосподарського призначення слід віднести:

- інституційну модернізацію системи управління земельними активами, орієнтування її на забезпечення потреб ринку, а також на збереження земель та захист прав землевласників і землекористувачів;
- відновлення прав володіння і розпорядження земельними угіддями, що сприяло не лише формуванню передумов для купівлі-продажу агроземель, але й розширенню ринку земельної оренди, суборенди та застави;
- формування завдяки ринку потужних стимулів до ефективного та раціонального використання землі, а також посилення рівня відповідальності землевласників і землекористувачів за продуктивність ґрунтів на довгострокову перспективу;
- набуття землею властивостей справжнього ринкового активу, який можна трансформувати у фінансові ресурси через механізми іпотечного кредитування, застави, чи завдяки інвестиціям;
- збільшення обсягів сплачених податків, об'єктом справляння яких є, переважно, виручка від реалізації, зокрема, і земель;
- активізація, завдяки зростанню ліквідності агроземель, сільськогосподарського бізнесу та посилення продовольчої безпеки держави;
- завдяки виведенню ринкових транзакцій із тіні, а також цифровізації державних кадастрово-облікових реєстрів, створення передумов для посилення контролю з боку держави і місцевого самоврядування за використанням земельних активів;
- зростання розмірів легальних доходів власників земельних паїв та збільшення рівня фінансової спроможності місцевих територіальних громад;
- формування передумов для післявоєнного залучення інвестицій і відновлення та поліпшення земельних ресурсів, а також повсюдне

застосування в Україні загальноприйнятих у передових країнах світу екологічних стандартів землекористування (табл. 1) [1-18; 20-32; 36].

Поряд зі суттєвими перевагами від легалізації в Україні ринку земель сільськогосподарського призначення, слід зауважити, що ця законодавча новація не вирішила всі проблеми, характерні для тіньового ринку аграрних земель та недоречності, більш притаманні адміністративній фінансовій моделі.

Зокрема, як продемонстрували результати дослідження, найсерйознішими проблемами сучасного вітчизняного ринку земельних ресурсів сільськогосподарського призначення наразі є:

- нестабільність норм законодавства стосовно земельного ринку та організаційні труднощі в проведенні операцій з купівлі-продажу земель;
- укладення незаконних і спірних договорів купівлі-продажу земель, ризику зловживань, пов'язані зі законодавчою нестабільністю, і, як наслідок цього, судові і позасудові конфлікти з приводу володіння, користування та розпорядження агроземлями;
- орієнтування частини агробізнесу на швидку віддачу від інтенсивного, екологічно невиваженого використання земель;
- ускладнений доступ дрібних фермерів до кредитів з метою купівлі земель та домінування на ринку агроземель великих землевласників;
- внаслідок витіснення із земельного ринку фермерів, помітно слабший розвиток тих громад, на території яких вони займаються агровиробництвом;
- неповнота відображення в облікових реєстрах кадастрових показників, реєстрові та технічні помилки в базах даних, зміни земельних площ і якісних характеристик їх земельних ресурсів в ході військових дій;
- ризику втрати права власності на землі для селян-землевласників;
- окупація окремих територій, замінування, руйнування та знищення інфраструктурних об'єктів, забруднення ґрунтів під час військових дій;
- деградування гумусних горизонтів внаслідок порушення аграрних

технологій, а також скорочення біорізноманіття в результаті надмірної інтенсифікації сільськогосподарського виробництва [1-18; 20-32; 36].

Слід зауважити, що завершення війни, якщо і не вирішить частину перелічених нами проблем, пов'язаних із ринком земельних ресурсів сільськогосподарського призначення, то, однозначно, сприятиме формуванню передумов для їх вирішення. Поряд з цим, результати як цього дослідження, так і кількох публікацій, які побачили світ дещо раніше [1; 15; 32], переконливо продемонстрували, що, з метою підвищення ефективності вітчизняного державного та муніципального управління ринковими операціями з агроземлями, в Україні необхідно (рис. 2):

- забезпечення стабільності норм вітчизняного законодавства і підзаконних нормативних актів, якими регламентується здійснення ринкових транзакцій із земельними ресурсами;

- надання додаткових повноважень органам місцевого самоврядування у сфері контролю як за використанням земель, так і за здійсненням ринкових та неринкових транзакцій із землями сільськогосподарського призначення;

- проведення в межах територій обслуговування органами державної влади та місцевого самоврядування регулярних спільних вибіркового контрольних заходів з приводу дотримання землевласниками і землекористувачами аграрних технологій, а також запровадження спеціальних штрафів за їх недотримання, насамперед, якщо вони можуть призвести до погіршення якісних характеристик земельних ресурсів;

- пільгове кредитування операцій з придбання агроземель фермерами, що, за результатами контрольних заходів, показали себе ефективними землекористувачами, які дотримуються агротехнологій;

- запровадження спеціального податку за надмірну концентрацію (понад 10 тис. га) земель сільськогосподарського призначення одним землевласником, чи землекористувачем;

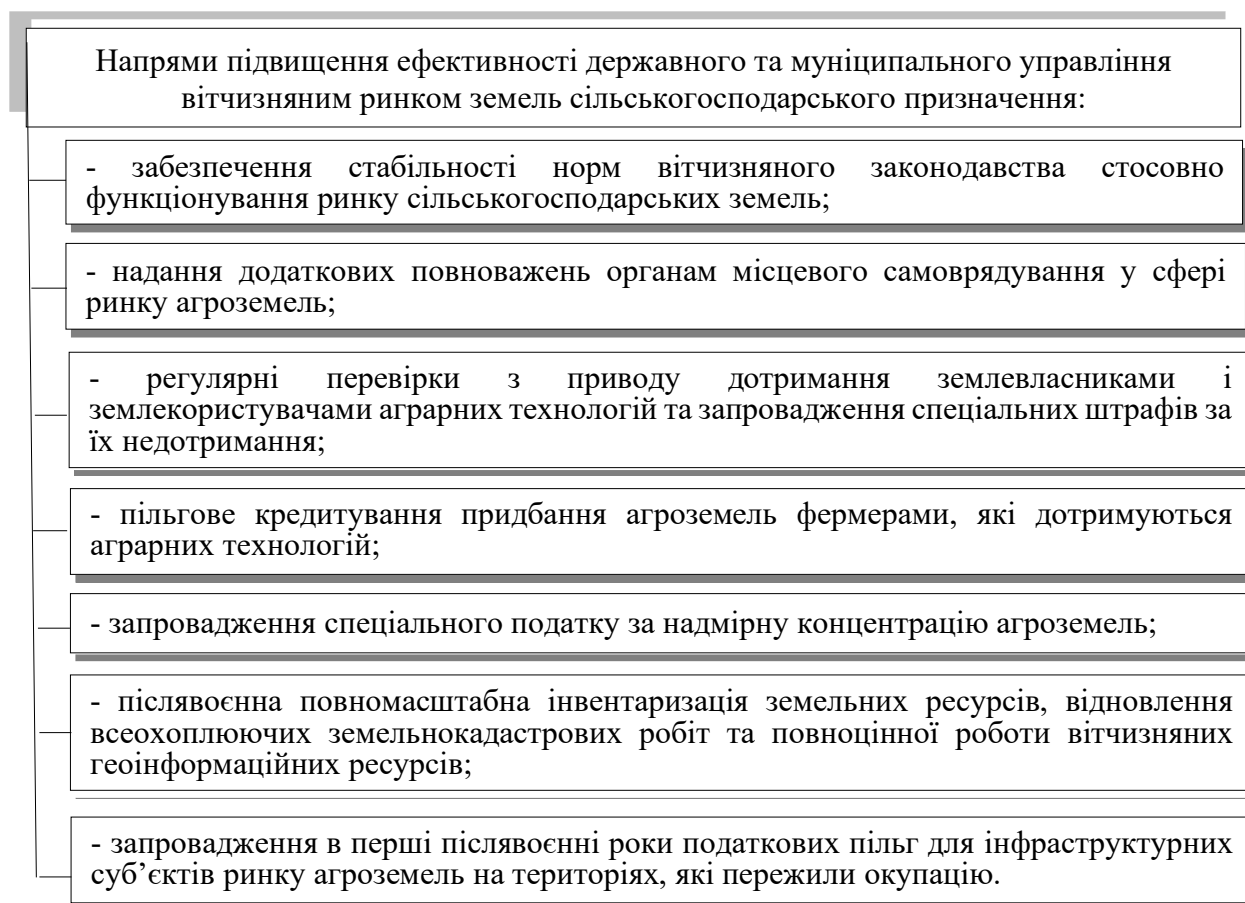

Рис. 2. Напрями підвищення ефективності державного та муніципального управління вітчизняним ринком земель сільськогосподарського призначення*

*Розроблено авторами.

- повномасштабна інвентаризація земельних ресурсів, відновлення земельнокадастрових робіт та повноцінної роботи вітчизняних геоінформаційних ресурсів і технологій відразу після завершення війни;

- в перші 1-3 роки після війни запровадження податкових пільг для інфраструктурних суб'єктів ринку агроземель на деокупованих територіях.

Практична реалізація пропонованих заходів слугуватиме не лише розвитку аграрного земельного ринку, але й посиленню впливу держави та органів місцевого самоврядування на використання земель і проведення

ринкових та неринкових транзакцій із ними.

Висновки. Не зважаючи на позитивні наслідки від легалізації ринку аграрних земель в Україні, до його недоліків наразі необхідно віднести: нестабільність законодавства; ризики зловживань, укладення незаконних і спірних договорів купівлі-продажу агроземель; орієнтування частини аграрного бізнесу на швидку віддачу від використання земель (нехтуючи аграрними технологіями); ускладнений доступ дрібних фермерів до ринку агроземель та, як наслідок, слабший розвиток тих громад, на території яких вони займаються агровиробництвом; неточність земельнокадастрових даних внаслідок військових дій; ризики втрати права власності на земельні ресурси для дрібних землевласників; окупація та пошкодження земельних угідь в результаті військових дій; деградація гумусних горизонтів внаслідок порушення аграрних технологій.

З метою підвищення ефективності вітчизняного державного та муніципального управління ринковими операціями з агроземлями необхідно: забезпечити стабільність вітчизняного законодавства; надати додаткові владні повноваження органам місцевого самоврядування у сфері контролю за використанням та купівлею-продажем сільськогосподарських земель; здійснювати регулярний контроль дотримання аграрних технологій та накладати штрафи за їх недотримання; запровадити пільгове кредитування фермерів для придбання агроземель; ввести податок за надмірну концентрацію агроземель; провести інвентаризацію земель, поновити земельнокадастрові роботи та бази даних геоінформаційних систем; запровадити податкові пільги для інфраструктурних суб'єктів ринку на деокупованих територіях.

Подальші дослідження слід присвятити деталізації та розрахунку очікуваних наслідків від пропонованих удосконалень управління ринковими операціями з агроземлями для учасників ринку, муніципалітетів та держави.

Список використаних джерел

1. Боровик П.М., Удовенко І.О., Поліщук В.В., Рудий Р.М., Іванчук О.М. Муніципальне управління ринковими транзакціями з сільськогосподарськими угіддями: проблеми та перспективи. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Економічні науки*. 2025. Випуск 3 (79), С. 158-164. DOI: <https://doi.org/10.32689/2523-4536/79-19>.
2. Булгакова А., Васильєв О. Управління ціновими ризиками в аграрно-промисловому комплексі. *Актуальні питання економічних наук*. 2026. № 19, DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18339259>.
3. Грошко Б. Актуальні проблеми ринку землі – аналіз та пропозиції вирішення. *Актуальні проблеми правознавства*. 2023. № 1, С. 147-52. DOI: <https://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/1576>.
4. Даниленко А.С., Білик Ю.Д. Формування ринку землі в Україні. 2006. К.: Вид-во "Урожай", 277 с.
5. Дугієнко Н., Ланг В. Вплив ринку землі на регіональний розвиток України. *Економіка та суспільство*. 2023. № 56, DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-72>.
6. Калетнік Г.М., Томляк Т.С. Актуальні проблеми земельних відносин в умовах воєнного стану та шляхи їх вирішення. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2022. № 2 (60), С. 79-97.
7. Коваленко Т.О., Бакшеєв О.С. Проблеми та перспективи законодавчого регулювання ринку земель сільськогосподарського призначення в Україні. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. Серія Право*. Вип.15(27), Т.1.2023, С. 197-205. DOI: <https://doi.org/10.33098/2078-6670.2023.15.27.1>.
8. Коган Н. Ю. Проблеми розвитку ринку землі в умовах сьогодення. *Економічні горизонти*. 2018. № 1(4), С. 35-41.
9. Корнєєв Ю.В., Балінська В.О., Ланкін С.В. Проблеми правового

регулювання ринку землі в сучасних умовах. *Юридичний науковий електронний журнал: електронне фахове видання юридичного факультету Запорізького національного університету*. 2021. № 10, С. 262-264. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-10/66>.

10. Коробка С.В. Ринок землі в Україні: проблеми формування та напрями подальшого розвитку. *Проблеми сучасних трансформацій Серія економіка та управління*. 2023. № 9, DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-9-03-07>.

11. Костенюк Ю., Широкий Д. Аналіз ринку землі в Україні: ретроспектива та сучасний стан. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*. 2025. № 344(4), С. 339-344. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-344-4-47>.

12. Костецький В.В., Язлюк Б.О., Бутов А.М. Вплив розвитку ринку землі на фінансову стійкість та рівень соціального забезпечення в територіальних громадах. *Актуальні проблеми інноваційної економіки та права*. 2024. № 5, С. 50-54. DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2024-5-10>.

13. Крохтяк О.В., Ольхович С.Я., Гриник О.І. Ринок земель сільськогосподарського призначення в Україні. *Збалансоване природокористування»: науково-практичний журнал*. 2022. № 1, С. 56-62. DOI: <https://doi.org/10.33730/2310-4678.1.2022.255227>.

14. Лазня І.В. Відносини власності в умовах формування ринкової економіки в Україні. 1997. К.: Логос, 316 с.

15. Літошенко О.С., Удовенко І.О. Розвиток ринку землі: основні аспекти в умовах сьогодення. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 3, С. 263-266. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-3/60>.

16. Лузан Ю.Я. Кінцева мета приватизації земель – надати мільйонам селян права власності на землю як функціонуючий капітал. Пропозиція: сайт. URL: <https://propozitsiya.com/ua/yuriy-luzan-kinceva-meta-privatizaciyi-zemel->

nadati-milyonam-selyan-prava-vlasnosti-na-zemlyu-yak. (дата звернення: 18.01.2026).

17. Мартин А.Г., Манько І.П. Ринкова ціна землі в Україні: факторний аналіз. *Економіка та держава*. 2005. № 1, С. 33-37.

18. Месель-Веселяк В.Я. Реформування аграрного сектора України: здобутки і проблеми. *Економіка АПК*. 2003. № 5, С. 3-8.

19. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського призначення: Закон України № 552-IX від 31. 03. 2020 р. Законодавство України: сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/278-10#Text>. (дата звернення: 18.01.2026).

20. Ринок землі в Україні – чотири роки: що є і що буде з ціною землі, орендою і земельними законами. Агрополіт: сайт. URL: <https://agropolit.com/spetsproekty/1053--rinok-zemli-v-ukrayini--chotiri-roki-scho-ye-i-scho-bude-z-tsinoyu-zemli-orendoyu-i-zemelnimi-zakonami>. (дата звернення: 18.01.2026).

21. Саблук П.Т. Структурно-інноваційні зрушення в аграрному секторі України як фактор його соціально-економічного зростання. *Економіка АПК*. 2004. № 6, С. 3-8.

22. Сачок Р.Т. Публічні інтереси на ринку сільськогосподарських земель в Україні: законодавчі зміни. *Часопис Київського університету права*. 2024. № 4, С. 80-83. DOI: <https://doi.org/10.36695/2219-5521.4.2024.11>.

23. Смолій Л.В., Ревуцька А.О. Функціонування ринку землі сільськогосподарського призначення у контурах ризиків воєнного часу. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*. 2024. № 9, DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13731883>.

24. Трегобчук В.М., Скурська Н.М. Методологічні засади формування та функціонування ринку сільськогосподарських земель. *Проблеми розвитку*

земельних відносин на засадах нового Земельного Кодексу України: матер. всеукр. наук. конф. м. Київ, 10-11 вересня 2002 р. 2002, С. 42-46.

25. Третяк А.М., Дорош Й.М. Ринок землі: обмеження прав власності на землю в зарубіжних країнах та Україні. *Вісник аграрної науки*. 2005. № 10, С. 56-60.

26. Федоров М.М. Особливості формування ринку земель сільськогосподарського призначення в Україні. *Економіка АПК*. 2007. № 5, С. 73-78.

27. Черевко Г.В. Земля і ринок. *Управління земельними ресурсами в умовах ринкової економіки*. Львів: НВФ «Українські технології». 2004, С.28-35.

28. Юрченко І.В. Основні проблеми ринку земель сільськогосподарського призначення в Україні. *Агросвіт*. 2024. № 1. С. 46-55. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.1.46>.

29. Юрченко І.В. Ринок земель сільськогосподарського призначення України в умовах війни. *Ефективна економіка*. 2025. № 6. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.6.40%20>.

30. Юрчишин В.В. Селянське питання в сучасних аграрних відносинах. *Вісник аграрної науки*. 1999. №9, С. 60-63.

31. Яремчук Н., Краска В. Ринок землі як ключовий елемент земельної реформи в контексті трансформаційних перетворень в Україні. *Економіка та суспільство*. 2023. № 48, DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-67>.

32. Kolotukha S., Gvozdej N., Chvertko L., Korniienko T., Vinnytska O., Borovyk P. Efficiency of Using Land Resources in the Agricultural Sector in the Context of Financial Instability. *Proceedings of the 38th International Business Information Management Association (IBIMA)*. 3-4 November 2021. Seville. Spain, pp. 4376-4381.

33. Marks-Bielska R. Factors shaping the agricultural land market in

Poland. *Land Use Policy* 2013. № 30(1), pp 791-799. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2012.06.003>.

34. Petrescu-Mag R.M., Petrescu D.C., Petrescu-Mag I.V. Whereto land fragmentation–land grabbing in Romania? The place of negotiation in reaching win–win community-based solutions. *Land Use Policy*. 2017. № 64, pp. 174-185. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2017.01.049>.

35. Sabates-Wheeler R. Consolidation initiatives after land reform: Responses to multiple dimensions of land fragmentation in Eastern European agriculture. *Journal of International Development*. 2002. № 14(7), pp. 1005-1018. DOI: <https://doi.org/10.1002/jid.905>.

36. Wolford W., Borras S.M., Hall R., Scoones I., White B. Governing Global Land Deals: The Role of the State in the Rush for Land. *Development and Change*. 2013. № 44(2), pp. 189-210. DOI: <https://doi.org/10.1111/dech.12017>.